Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

[redacted]

Directoraat Generaal Langdurige Zorg
Directie Zorgverzekeringen

Opgesteld door
[redacted]

Aan MVWS
cc NLZS

Deadline: 1 juni 2026
29/5/26

[redacted]

nota

TER BESLISSING

Voortgang en beleidskeuzes dossier onverzekerden en financiële regeling zorgkosten onverzekerden

Datum
5 april 2026

Kenmerk
4388953-1098518-Z

Bijlage(n)
1

1. Aanleiding

U heeft tijdens het commissie debat 1e lijnszorg (1 april 2026) toegezegd om voor het zomerreces een (tweede) voortgangsbrief naar de Tweede Kamer te sturen over de aanpak onverzekerdheid en de geambieerde nieuwe regeling zorgkosten onverzekerden.

2. Geadviseerd besluit

Ik adviseer u om akkoord te gaan met het verzenden van de bijgevoegde 2e voortgangsbrief over de aanpak onverzekerdheid en regeling zorgkosten onverzekerden, aan de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

Aanleiding

- Aanleiding voor de ambities met de regeling zijn de taakstelling van het kabinet Schoof van € 40 miljoen op de subsidieregeling medisch noodzakelijke zorg aan onverzekerden (SOV) per 2027, het aflopen van de SOV per maart 2027 en het gestegen aantal onverzekerde personen in Nederland (met daardoor een verminderde toegang tot de gezondheidszorg).
- Op advies van het CAK wordt gewerkt aan een nieuwe doelmatigere en geharmoniseerde regeling waarin de SOV en de regeling onverzekerbare vreemdelingen (OVV)[1] worden samengevoegd.
- Kabinet Jetten werkt verder aan de ambities om onverzekerdheid aan te pakken en een nieuwe regeling zorgkosten onverzekerden (met veel aandacht voor de aanpak van fraude).

Kernpunten voortgang

Aanpak onverzekerdheid

In de voortgangsbrief wordt verslag gedaan van de aanpak onverzekerdheid. Een aanpak die continue inspanningen vergt en een lange termijn aanpak is. Een zorgverzekering geeft betere toegang tot de zorg en is een belangrijk onderdeel van het solidariteitsbeginsel van het Nederlandse zorgstelsel.

[1] De SOV is een subsidieregeling en vergoed aan de zorgaanbieder de kosten van zorg aan onverzekerde personen die de zorgkosten niet zelf kunnen betalen. Het gaat vaak om dakloze Nederlanders en EU-migranten die rechtmatig in Nederland verblijven. De OVV is een wettelijke regeling die dat doet voor onder andere ongedocumenteerde personen.

Ook moet de druk op de SOV en OVV worden verminderd. De groep onverzekerde personen kent een aantal subgroepen met eigen problematiek die wel of niet een zorgverzekering kunnen/mogen afsluiten. Het kan gaan om bijvoorbeeld Nederlandse dakloze mensen, werkende arbeidsmigranten die te maken hebben met misstanden, werkloze EU-migranten die zich niet in Nederland mogen verzekeren of ongedocumenteerde mensen die onrechtmatig in Nederland verblijven. In de voortgangsbrief wordt verslag gedaan van de uitkomsten van verschillende werkbezoeken en de analyse van interdepartementale programma's die ertoe moeten leiden dat onverzekerdheid als tweede orde effect wordt verminderd. Bijvoorbeeld de aanpak misstanden arbeidsmigranten, betere registratie van arbeidsmigranten en het plan van aanpak dakloze EU-burgers dat regelmatig leidt tot weer aan het werk gaan of terugkeer naar het land van herkomst. De effecten op onverzekerdheid kunnen worden versterkt door meer aandacht en voorlichting over de zorgverzekering.

Aanpak fraude
In de voortgangsbrief wordt verslag gedaan over de volgende acties volgend op de constatering van fraude met de SOV en OVV door de IGJ en NLA;

- analyse en aanbevelingen van een werkgroep van VWS met betrokken partijen;
- de reeds genomen maatregelen in de uitvoering bij het CAK;
- de wijziging van de SOV en OVV per 1 juli 2026 (waardoor het CAK extra bewijsstukken mag opvragen bij nieuwe zorgaanbieders);
- en de mogelijke lange termijn maatregelen die worden verkend (een uitbreiding van contractering van zorg, het inregelen van toezicht en het mogelijk maken van materiële controles).

Uitwerking nieuwe regeling zorgkosten onverzekerden
De afgelopen periode is het rapport van Erasmus MC (over inrichting nieuwe regeling en een landenvergelijking) opgeleverd en is een aantal deelonderwerpen verder uitgewerkt. Het CAK is bij brief gevraagd om een reactie hierop, zoals het gebruik van welk juridisch instrument (subsidie, aanbesteding, open-house) en keuzes t.a.v. de dekking van zorg en de vergoeding.

Taakstelling
De afgelopen jaren zijn de uitgaven aan de SOV gestegen naar € 115 miljoen euro in 2026 en voor de OVV naar € 77 mln in 2026 (ramingen CAK). U geeft aan, aan de genoemde ambities te blijven werken vanuit een taakstelling, maar dat besparingen pas op langere termijn doorwerken in lagere kosten voor de SOV (en OVV). Op korte termijn leveren de inspanningen om fraude aan te pakken € 5 mln op. Het besluit is genomen om voor 2027 een besparingsverlies van € 35 mln te verwerken in de begroting van het ministerie van VWS. Voor 2028 zal opnieuw worden bekeken op welke wijze de resterende taakstelling kan worden bereikt.

4. Toelichting

a. Draagvlak politiek
Er is veel politieke aandacht voor de gevolgen en aanpak van onverzekerdheid, en met name voor de taakstelling van structureel € 40 mln vanaf 2027 op de SOV.

b. Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie
Er is veel maatschappelijke aandacht voor de gevolgen en aanpak van onverzekerdheid, en voor de taakstelling. Enkele media-uitingen:
- Uitzending van Zembla 'De onverzekerden' d.d. 24 november 2024.
- BNNVara artikel 'Minister Agema: werkloze arbeidsmigranten zonder zorgverzekering krijgen alleen nog acute zorg' d.d. 22 november 2024.
- NRC opinie artikel 'Onverzekerden moet je niet uitsluiten van zorg, maar juist verzekeren' d.d. 25 november 2024.

c. Arbeidsmarkteffecten zorg- en welzijnsveld
De effecten van de nieuwe regeling voor de arbeidsmarkt zijn onderdeel van de uitwerking van de nieuwe regeling.

d. Gevolgen administratieve lasten
De effecten van de nieuwe regeling voor de administratieve lasten zijn onderdeel van de verkenning.

e. Financiële en personele gevolgen VWS en uitvoeringsorganisaties
De afgelopen jaren zijn de kosten van de SOV en de OVV gestegen:
- SOV: van € 743.000 in 2017 naar € 115 miljoen in 2026;
- OVV: van € 37 miljoen in 2017 naar € 67 miljoen in 2026.

f. Juridische aspecten haalbaarheid
De juridische haalbaarheid van de nieuwe regeling is onderdeel van het traject.

g. Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)
Directie FEZ en WJZ
CAK

h. Toezeggingen
U zegt toe om de Tweede Kamer begin 2027 opnieuw te informeren over de voortgang van de aanpak onverzekerdheid en de uitwerking van de nieuwe regeling zorgkosten onverzekerden.

i. Fraudetoets
Het voorkomen en aanpakken van fraude met de nieuwe regeling is een belangrijk onderdeel van de uitwerking van de nieuwe regeling.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Tot personen herleidbare informatie is onleesbaar gemaakt ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.